

Umělá inteligence srozumitelně

Co umí a co ne, kdo ji ovládá a jak mění práci, peníze i demokracii

Citujte: NIČ, Miloslav. *Umělá inteligence srozumitelně*. 1. vyd. Slaný: Miloslav Nič, 2026. ISBN 978-80-909954-6-8. <https://doi.org/10.5281/zenodo.21937480>

Naskenuj
a stáhni knihu

Celá kniha zdarma (PDF · ePub · HTML):

<https://vydavatelstvi.mila.guide/umela-inteligence/> · Licence CC BY 4.0

Kdo to dělá: firmy a modely

OpenAI, Anthropic, Google DeepMind, Meta, xAI, Mistral. Čínští hráči DeepSeek, Qwen, Baidu. Otevřené vs. uzavřené modely.

Miloslav Nič · Stav: 12. srpna 2026 · obcansky-kompas.mila.guide/umela-inteligence/firmy-a-modely

Stručně

Dnešní špičková umělá inteligence je z velké části americkou záležitostí. Nejviditelnější část trhu ovládá několik společností: OpenAI s chatbotem ChatGPT a modely GPT, Anthropic s modely **Claude**, Google DeepMind s modely Gemini, Meta s řadou Llama a xAI Elona Muska s modely Grok.

Vedle nich rychle roste čínská konkurence, především DeepSeek, Alibaba s modely Qwen a Baidu s modely Ernie. V Evropě se nejčastěji mluví o francouzském **Mistralu** a nové iniciativě **OpenEuroLLM**.

Modely lze rozdělit do dvou skupin podle toho, nakolik je jejich tvůrce zpřístupňuje. U **uzavřených modelů**, jako jsou GPT-5.6 od OpenAI ²⁸, Claude Opus nebo Fable 5 od Anthropic ²⁷, Gemini od Googlu či Grok od xAI, zůstávají parametry i trénovací data neveřejné. **Modely s otevřenými parametry**, například Llama od Mety, DeepSeek, Qwen od Alibaby nebo francouzský Mistral, si

naopak lze stáhnout a provozovat na vlastním počítači či serveru. Nejde však vždy o plný **open source**, protože trénovací data nebo licence mohou zůstat omezené.

Nejde ale jen o samotné modely. Vývoj umělé inteligence je dnes zároveň soutěží o data, čipy, datová centra, vývojáře, kapitál a přístup k uživatelům. Klíčový hardware dodává především americká NVIDIA, která díky tomu patří k nejcenějším společnostem na světě.

Kolem umělé inteligence se točí obrovské peníze. Trénink jednoho špičkového modelu dnes stojí stovky milionů dolarů a roční náklady na jeho provoz, takzvanou inferenci, mohou dosahovat desítek miliard. Investoři oceňují OpenAI na 852 miliard dolarů ⁹ a Anthropic téměř na bilion ¹⁴. Muskovu xAI v únoru 2026 koupila SpaceX v největší akvizici v historii ¹⁰ a v červnu 2026 vstoupila na burzu ¹⁵.

Upozornění

Pro česky mluvící uživatele je důležité, jak dobře jednotlivé modely zvládají češtinu. **Většina špičkových komerčních modelů si v češtině vede dobře.** Modely s otevřenými vahami bývají v češtině slabší.

Chceme-li vytvořit českou umělou inteligenci, která nebude závislá na amerických společnostech, musíme do jejího vývoje investovat vlastní prostředky. Významným krokem je evropské konsorcium ****OpenEuroLLM****, jehož cílem je vytvořit otevřený jazykový model podporující všechny jazyky Evropské unie včetně češtiny. Projekt koordinuje **Jan Hajič** z Matematicko-fyzikální fakulty Univerzity Karlovy. ⁸

Podrobně

Kdo dnes udává směr AI

Když se řekne umělá inteligence, mnoho lidí si nejspíš vybaví konkrétního chatbota v prohlížeči. Současná AI ale představuje mnohem širší svět. Patří do něj výzkumné laboratoře, které vyvíjejí nejvýkonnější modely, firmy poskytující výpočetní služby přes internet a budující obří datová centra, výrobci specializovaných čipů, investoři, státy, univerzity, open-source komunita sdílející kód veřejně i stále silnější konkurence z Číny.

Směr vývoje umělé inteligence proto neurčuje jedna firma ani jeden produkt. Vzniká ze soutěže, spolupráce i napětí mezi mnoha hráči: mezi těmi, kdo modely navrhují, kdo je dokážou provozovat, kdo je financují, kdo nastavují pravidla jejich používání a kdo je zpřístupňují ostatním.

Špička trhu je zatím převážně americká. Tempo vývoje dnes udávají především společnosti **OpenAI**, **Anthropic**, **Google DeepMind**, **Meta** a **xAI**. Tyto firmy ovlivňují nejen technické možnosti modelů umělé inteligence, ale také ceny, očekávání investorů a představu veřejnosti o tom, co má moderní AI umět. Jejich systémy píšou texty, programují, analyzují dokumenty, vytvářejí obrázky a pracují s hlasem i videem. Postupně se z nich stávají nástroje, které dokážou samy používat další programy a služby.¹

Vedle amerických firem rychle sílí také čínské společnosti, zejména **DeepSeek**, **Alibaba Qwen**, **Baidu**, **ByteDance**, **Tencent**, **Moonshot AI** a **Zhipu AI**. Ukazují, že vývoj umělé inteligence už není jen americkým příběhem. Stále víc se z něj stává globální závod o nejlepší modely, nejlevnější provoz a nejrychlejší zavedení do praxe.

Z evropských hráčů se v tomto závodě nejvýrazněji prosazuje francouzská společnost **Mistral AI**. Od roku 2023 staví otevřené modely a působí jako jediná evropská laboratoř, která se alespoň v některých ohledech blíží americké špičce.

Vedle ní sílí i státem podporované iniciativy. Patří mezi ně konsorcium ****OpenEuroLLM****, které pracuje na otevřeném jazykovém modelu pro všechny jazyky Evropské unie včetně češtiny. Evropa ale za USA i Čínou zaostává v investicích, výpočetních kapacitách i tempu, jakým se nové modely dostávají na trh.

Důležité je také rozlišovat, jak jsou modely lidem zpřístupněné. Některé jsou **uzavřené**. Lidé je mohou používat ve svých aplikacích, ale samotný model zůstává na serverech firmy. Uživatelé tak nevidí do jejich vnitřního nastavení, neznají texty a data, na kterých byly

trénovány, a nemohou si je sami stáhnout nebo spustit. Takto fungují například systémy **GPT**, **Claude**, **Gemini** nebo **Grok**.

Jiná situace nastává u modelů s **otevřenými váhami**. „Váhy“ – v 1. kapitole jsme jim říkali **parametry**, jde o totéž – si lze zjednodušeně představit jako obrovskou síť čísel. V ní je uloženo to, co se model během tréninku naučil. Když jsou tyto váhy zveřejněné, lidé nebo firmy si je mohou stáhnout a model provozovat na vlastním počítači nebo serveru. Potřebují k tomu ale dostatečně výkonnou techniku. Do této skupiny patří například některé modely z řad **Llama**, **DeepSeek**, **Qwen** nebo **Mistral**.

Ani tady však „otevřený“ automaticky neznamena plně **open source**, tedy dostupný k volnému používání, úpravám a šíření. Někdy jsou veřejně dostupné jen samotné váhy modelu, ale už ne trénovací data, přesný postup tréninku nebo licence, která dovoluje libovolné použití. Model tedy může být částečně otevřený, ale ne úplně svobodný ve smyslu open-source softwaru.

Celý obor tak stojí na napětí mezi dvěma přístupy. Uzavřené modely bývají na špičce výkonu, firmy je mohou lépe obchodně kontrolovat a rychleji upravovat kvůli bezpečnosti. Otevřené modely dávají větší svobodu vývojářům, univerzitám, firmám i státům, po zveřejnění se ale hůře regulují. Jakmile jsou váhy jednou venku, nikdo je nemůže jednoduše „vypnout“.

OpenAI: od neziskové mise k éře ChatGPT

OpenAI vznikla v prosinci 2015 v San Franciscu. Založili ji Sam Altman, Elon Musk, Ilya Sutskever, Greg Brockman a další lidé z technologického prostředí. Původně šlo o **neziskovou organizaci** s misí „vyvíjet AGI, která bude bezpečná a přinese prospěch lidstvu“. AGI znamená obecnou umělou inteligenci – systém, který by zvládal široké spektrum úkolů podobně jako člověk. Organizace měla příslibenou podporu ve výši 1 miliardy dolarů.

Tento idealistický začátek se brzy střetl s realitou: vývoj velkých modelů začal být mimořádně drahý. Vyžadoval špičkové výzkumníky, obrovské množství dat a stále větší výpočetní výkon. Elon Musk z OpenAI odešel v roce 2018. Jako důvod se uváděl střet zájmů s Teslou i napětí se Samem Altmanem.

V roce 2019 OpenAI vytvořila komerční dceřinou společnost se stropem na zisk investorů.² Microsoft do ní postupně investoval přes **13 miliard dolarů**.⁹²⁴²⁵ Na podzim 2025 OpenAI tuto strukturu opustila a přešla na ziskovou společnost **OpenAI Group**, která může vytvářet zisk, ale zároveň má stanovený veřejný účel. Strop na zisk

investorů tím zanikl; nezisková nadace i Microsoft, který drží zhruba 27 %, v ní nadále mají podíly. ²⁰²⁶

Zlom přišel v listopadu 2022, kdy OpenAI představila **Chat-GPT**. Během **dvou měsíců** získal 100 milionů uživatelů a stal se nejrychleji rostoucí spotřebitelskou aplikací v historii. ³ Tento okamžik se často považuje za začátek „veřejné AI éry“, protože miliony lidí si poprvé mohly jednoduše vyzkoušet, že umělá inteligence dokáže komunikovat běžným jazykem, vysvětlovat pojmy, psát texty, shrnovat informace nebo pomáhat s programováním.

OpenAI pak své modely dál rychle zdokonalovala. Postupně začaly lépe pracovat nejen s textem, ale také s obrazem a zvukem a zvládat složitější úkoly vyžadující více kroků. V červenci 2026 OpenAI zpřístupnila rodinu **GPT-5.6**. ²⁸

OpenAI ale není jen příběhem technologického úspěchu. V listopadu 2023 proběhl dramatický převrat ve vedení OpenAI. Představenstvo neziskové mateřské organizace při něm odvolalo Sama Altmana z funkce generálního ředitele. Za **5 dní** se Altman do funkce vrátil, většina představenstva odešla a na veřejnost se dostal zásadní spor uvnitř firmy: jak rychle posouvat vývoj a jak velkou váhu dávat bezpečnostním opatřením. Napětí pokračovalo i v roce 2024, kdy OpenAI opustili klíčoví bezpečnostní výzkumníci. ⁴

OpenAI je symbolem celé éry umělé inteligence. Začala s neziskovou misí, stala se globálním technologickým lídrem, přitáhla obrovský kapitál a zároveň zůstává příkladem toho, jak obtížné je sladit rychlý vývoj, obchodní tlak a bezpečnost.

Anthropic: bezpečnější alternativa k OpenAI

Společnost **Anthropic** vznikla v lednu 2021 jako přímý důsledek napětí uvnitř OpenAI. Založili ji sourozenci Dario a Daniela Amodei spolu s dalšími sedmi bývalými zaměstnanci OpenAI. Firma se od začátku profiluje jako „**AI safety company**“, tedy společnost zaměřená na bezpečnost umělé inteligence. Chce vyvíjet silné modely s větším důrazem na bezpečnost, interpretovatelnost a řízení rizik. Interpretovatelnost zde znamená snahu lépe porozumět tomu, proč model dospěl k určité odpovědi nebo rozhodnutí.

Hlavním produktem Anthropicu je **Claude**, představený v roce 2023. Postupně na něj navázaly další generace a Claude si vybudoval pověst modelu silného v psaní, práci s dlouhými dokumenty, programování a opatrnějších odpovědích v bezpečnostně citlivých situacích.

⁵

V roce 2026 Anthropic rozšířil nabídku o novou nejvyšší třídu modelů **Mythos**, která stojí nad dosavadní řadou Opus. Patří do ní veřejně dostupný **Claude Fable 5** a omezeně dostupný **Claude Mythos 5**. Pro běžné uživatele je určen hlavně levnější **Claude Sonnet 5**, který se na konci června 2026 stal výchozím modelem.¹²

16

Nejnovějším přírůstkem je **Claude Opus 5**, vydaný 24. července 2026. Jeho cena zůstala stejná jako u předchozího Opus 4.8, ale podle Anthropic se výkonem blíží dražšímu Fable 5, který stojí dvojnásobek. V nejvyšším předplatném Claude Max se Opus 5 stal novým výchozím modelem. Ukazuje to širší trend roku 2026: špičkové modely už nesoutěží jen výkonem, ale stále více také poměrem výkonu a ceny.²⁷

Zvlášť důležitou součástí nabídky je **Claude Code**, nástroj pro agentické programování. Vývojář mu zadá cíl běžným jazykem a Claude Code dokáže procházet celý projekt, upravovat soubory, spouštět příkazy, psát testy a připravovat změny k odevzdání. Patří k nejvýraznějším nástrojům nové vlny programování s AI.¹¹ Claude Code byl hlavním vývojovým prostředím i při vzniku této knihy.

Pro Anthropic je Claude důležitý i strategicky. Firma se jím snaží odlišit od OpenAI nejen výkonem, ale také důrazem na bezpečnost a obraz zodpovědnější laboratoře. Zároveň se opírá o silnou základnu firemních a vývojářských zákazníků, pro které je programování, práce s dokumenty a agentické plnění úkolů součástí každodenní práce. Díky tomu má Anthropic výrazně silnější obchodní pozici ve firemním segmentu, než by odpovídalo jeho menší známosti mezi běžnými uživateli.

V červnu 2026 Anthropic zamířil i na burzu: podal americkému úřadu pro dohled nad cennými papíry (SEC) důvěrný návrh registrace akcií, takzvaný formulář S-1. Jde o první formální krok ke vstupu na burzu Nasdaq; termín ani cena akcií zatím stanoveny nejsou.²¹

Google DeepMind: výzkumný obr s vlastní infrastrukturou

Google má ve vývoji umělé inteligence mimořádně silnou pozici. Dlouhodobě patří k firmám s nejlepšími výzkumnými týmy na světě, má vlastní cloudové služby, obrovské množství dat, vlastní čipy a produkty, které používají miliardy lidí.

V roce 2014 Google koupil londýnskou firmu **DeepMind** za částku uváděnou kolem **400 milionů liber**. Firmu založili Demis Hassabis, Shane Legg a Mustafa Suleyman. DeepMind proslul systémem **AlphaGo**, který v roce 2016 porazil mistra světa ve hře go. Později zaujal také systémem **AlphaStar** pro strategickou hru StarCraft II a především **AlphaFoldem**, který významně posunul výzkum skládání bílkovin, tedy předpovídání jejich prostorového tvaru.

V roce 2024 se práce na AlphaFoldu promítla i do Nobelovy ceny za chemii. Polovinu ceny získali Demis Hassabis, šéf Google DeepMind, a John Jumper, výzkumník Google DeepMind, za předpovídání struktur bílkovin pomocí umělé inteligence; druhou polovinu obdržel David Baker z Washingtonské univerzity v Seattlu za výpočetní návrh nových bílkovin.

Pro dnešní jazykové modely byl ale ještě důležitější článek „**Attention Is All You Need**“, který Google publikoval v roce 2017. Představil architekturu **transformer** – způsob stavby modelu, na němž stojí prakticky všechny moderní velké jazykové modely. **Výzkumníci Googlu položili základ technologii, díky níž OpenAI dokázala vytvořit ChatGPT.** ⁶

V roce 2023 Google spojil týmy Google Brain a DeepMind do organizace **Google DeepMind**. Jejím dlouholetým šéfem byl spoluzakladatel DeepMindu Demis Hassabis, který v srpnu 2026 přešel do role předsedy Google DeepMind a hlavního vědce Alphabetu. Každodenní vedení převzal Koray Kavukcuoglu. Právě v Google DeepMind vzniká řada **Gemini**, která se rozvíjí směrem k pokročilejšímu uvažování, multimodalitě a agentním úlohám. ¹⁷³⁴

Léto 2026 ale odhalilo i slabiny. Vlajkový model **Gemini 3.5 Pro**, ohlášený v květnu 2026, firma od června nejméně třikrát odložila; v červenci vydala jen trojici menších modelů řady Flash a v polovině srpna výkonnější model stále nebyl venku. ³¹³² Google zároveň přišel o klíčové osobnosti: spoluautor přelomového článku o transformerech **Noam Shazeer** odešel v červnu 2026 k OpenAI, nobelista **John Jumper** k Anthropicu a v srpnu po sedmadvaceti letech skončil i dosavadní hlavní vědec Alphabetu **Jeff Dean** – roli hlavního vědce po něm převzal právě Hassabis. ³³³⁴ Tým AlphaFoldu byl navíc podle

listu Financial Times rozpuštěn a výzkumníci přeřazeni na jiné projekty.³⁵

Americká média proto srpnovou změnu ve vedení popisují jako reakci na to, že Google v závodě o nejschopnější modely zaostal za OpenAI a Anthropicem.³⁶ Podobným směrem ukazují i data z firemního trhu: podle průzkumu investiční společnosti Menlo Ventures z konce roku 2025 připadalo na Anthropic 40 % výdajů firem za přístup k modelům přes **API**, na OpenAI 27 % a na Google 21 %.³⁷ V počtu běžných uživatelů si ale Google vede výborně: aplikace Gemini v srpnu 2026 překonala miliardu měsíčně aktivních uživatelů; ChatGPT stejnou hranici zdolal jen o dva měsíce dříve.³⁸

Google má navíc jednu výhodu, kterou menší laboratoře nemají: vlastní ekosystém. Patří mu **YouTube**, jeden z největších videoarchivů světa, z něhož trénuje modely pro práci s videem. Model Veo 2 Google představil v prosinci 2024. Do tohoto ekosystému patří také Android, Gmail, Dokumenty, Vyhledávání, Mapy, cloudové služby i vlastní čipy TPU, tedy specializované čipy pro výpočty používané v umělé inteligenci. Google proto v AI není jen výzkumnou laboratoří. Zároveň má infrastrukturu, distribuční kanály i vlastní zdroje dat.

Meta: otevřené váhy – a obrat k vlastní superinteligenci

Meta (mateřská firma Facebooku, Instagramu a WhatsAppu) zvolila jinou strategii než OpenAI nebo Anthropic: své modely zpřístupňuje veřejně pod otevřenou licencí. První řada **LLaMA** se v roce 2023 dostala na veřejnost původně neplánovaně, další verze už Meta vydávala oficiálně a postupně je rozšiřovala i pro komerční využití.⁷¹⁸

Modely **Llama** patří k nejrozšířenějším modelům s otevřenými vahami. Pro Metu to není jen gesto vůči komunitě: Mark Zuckerberg tím snižuje závislost na cizích platformách, podobně jako byl Facebook v minulosti závislý na mobilních systémech Applu a Googlu. Otevřené modely zároveň přitahují vývojáře, kteří mohou stavět aplikace v technologickém ekosystému Mety. V roce 2025 Meta podle odhadů utratila za AI přes **40 miliard dolarů**.¹⁹

V roce 2025 Meta svou strategii výrazně přehodnotila. Po zpožděních za špičkou Mark Zuckerberg vytvořil divizi **Meta Superintelligence Labs** a do jejího čela postavil **Alexandra Wanga**, zakladatele firmy Scale AI, do které Meta vložila 14,3 miliardy dolarů za 49%

podíl. První vlajkový model nové divize, **Muse Spark**, představila v dubnu 2026, ale už ne jako otevřený model.¹³

xAI, Mistral a další západní hráči

Společnost **xAI** založil Elon Musk v červenci 2023 jako konkurenci OpenAI, z níž dříve odešel. Jejím hlavním produktem je **Grok**, chatbot integrovaný do sociální sítě X, dříve známé jako Twitter. Grok se vyznačuje provokativnějším tónem a kontroverzní dotazy odmítá méně často než některé jiné modely. V červenci 2026 xAI vydala **Grok 4.5**, verzi zaměřenou především na programování a agentní úlohy. Při nich model samostatně využívá další nástroje a služby.²³

xAI zároveň ukazuje, jak rychle se umělá inteligence přesouvá od softwaru k obří infrastruktuře. Datové centrum **Colossus** se 100 000 čipy NVIDIA H100 postavila firma v Memphisu za pouhých 122 dní a jako „nejvýkonnější trénovací systém“ ho Elon Musk oznámil v září 2024.²⁹ Když společnost SpaceX v únoru 2026 xAI koupila, začala volnou kapacitu Colossu pronajímat dál – a to i přímému konkurentovi. Většinu výkonu prvního centra, Colossus 1, si dnes pronajímá **Anthropic**, tvůrce chatbota Claude. Podle zpravodajství jde o rozsáhlý balík: přístup k 325 000 čipům napříč Colossem 1 i 2 za částku kolem **1,25 miliardy dolarů měsíčně**.³⁰

Evropskou protiváhou amerických firem je především francouzská **Mistral AI**, založená v roce 2023 bývalými pracovníky společností DeepMind a Meta. Jejím cílem je vybudovat silnou evropskou alternativu k americkým firmám, které dnes trhu s umělou inteligencí dominují. Mistral se prosadil hlavně otevřeněji dostupnými modely a postupně začal vyvíjet i výkonnější systémy pro náročnější využití.

Vedle největších technologických firem působí i řada menších specializovaných hráčů. Někteří, například kanadská **Cohere** nebo izraelská **AI21 Labs**, se zaměřují hlavně na firemní využití a práci s textem. **Stability AI** se proslavila generováním obrázků, zatímco **Perplexity** staví na vyhledávání s pomocí umělé inteligence.

Významnou roli hraje také **Hugging Face**, platforma, na níž vývojáři a firmy sdílejí a stahují otevřené modely. Vedle zavedenějších společností vznikají i nové projekty vedené bývalými pracovníky velkých laboratoří, například **Thinking Machines Lab**, kterou v roce 2025 založila bývalá technická ředitelka OpenAI Mira Murati.

22

Čínští hráči: DeepSeek, Qwen, Baidu a další

Čínský sektor generativní AI se od roku 2024 usilovně snaží dohnat americkou špičku. Děje se to navzdory **americkým exportním omezením** na nejvýkonnější čipy pro umělou inteligenci (viz kap. o geopolitice čipů).

Čínské firmy hledají způsoby, jak z menšího množství špičkového hardwaru získat více výkonu. Pomáhá jim k tomu úprava architektury modelů, efektivnější trénink a kombinace domácí infrastruktury s čipy, které jsou stále dostupné.

Největší pozornost mezi čínskými firmami získal **DeepSeek**, startup z Chang-čou. Na přelomu let 2024 a 2025 představil velmi výkonné modely, především známý **DeepSeek R1**, který se začal srovnávat s tehdejší americkou špičkou. DeepSeek tím ukázal, že čínská laboratoř může konkurovat předním americkým firmám i přes omezenější přístup k nejlepším čipům.

Rozruch vyvolaly také uváděné náklady na vývoj. DeepSeek uvedl, že samotný závěrečný trénink jednoho z jeho hlavních modelů stál zhruba **5,6 milionu dolarů**, tato částka ale nezahrnovala předchozí výzkum, přípravu dat ani neúspěšné pokusy. Hlavní význam byl přesto zřejmý: pokud lze výkonné modely vytvářet výrazně levněji, může to změnit ekonomiku celého oboru.

Reakce trhu přišla 27. ledna 2025: NVIDIA za jediný den přišla o **589 miliard dolarů** tržní hodnoty. Šlo o největší jednodenní propad tržní kapitalizace jedné firmy v historii USA. Investoři se obávali, že umělá inteligence nebude potřebovat tak drahý hardware v takovém rozsahu, jak se do té doby předpokládalo.

DeepSeek ale není jediný. Vedle něj se v Číně prosadila celá řada dalších firem – od velkých technologických gigantů po menší specializované startupy. Nejvýznamnější z nich shrnuje následující přehled:

- **Alibaba Qwen** – rozsáhlá řada čínských modelů, z nichž řada má otevřené váhy a vyniká v programování i práci s dlouhým textem. Nejnovější **Qwen 3.8 Max**, představený 3. srpna 2026, má 2,4 bilionu parametrů, zvládá až 1 milion tokenů a pracuje také s obrazem a videem. Alibaba oznámila, že zveřejní i jeho váhy.
- **Baidu Ernie** – Baidu je čínská obdoba Googlu. **Ernie 4.5** přišel v březnu 2025 a jeho otevřené verze následovaly v červnu. V lednu 2026 Baidu vydalo **Ernie 5.0** – multimodální model s 2,4 bilionu parametrů.

- **ByteDance Doubao** – model mateřské firmy TikToku. Doubao je nejpoužívanější čínský spotřebitelský chatbot; verze **Seed 2.0** vyšla počátkem roku 2026. ByteDance zároveň zůstává menšinovým vlastníkem amerického TikToku.
- **Tencent Hunyuan** – modelová řada čínského Tencentu, využívaná ve WeChatu, hrách i firemních službách. Nejnovější **Hy3** vyšel v červenci 2026 a Tencent ho nabízí i dalším firmám a vývojářům.
- **01.AI** – startup Kai-Fu Leeche, který původně vyvíjel vlastní modely Yi. Od roku 2025 se soustředí hlavně na firemní AI řešení postavená i na modelech jiných výrobců, například DeepSeeku.
- **Moonshot AI (Kimi)** – populární čínský chatbot zaměřený na práci s dlouhými texty a programování. V červenci 2026 firma představila **Kimi K3** s otevřenými vahami, 2,8 bilionu parametrů a kontextem až 1 milion tokenů.
- **Zhipu AI (GLM)** – firma vzešlá z pekingské Tsinghuovy univerzity. **GLM-5** z února 2026 vznikl na čínských čipech včetně Huawei Ascend a ukázal, jak rychle Čína omezuje závislost na americkém hardwaru.

Příklad

Lednový „DeepSeek shock“ ukázal dvě věci. Zaprvé, inovace v AI **není výhradně závislá na drahém americkém hardwaru**. DeepSeek dokázal zmírnit dopady exportních omezení na čipy NVIDIA díky menším nárokům na paměť, lepší architektuře MoE a efektivnějšímu tréninku. Zadruhé, **otevřené modely dohánějí uzavřené** rychleji, než se čekalo. Pokud chce mít EU vlastní AI, **potřebné technologie už existují**. Slabším místem nejsou znalosti, ale ambice, infrastruktura a investice.

Český a evropský rozměr

Pro českého čtenáře není tato kapitola jen přehledem světových firem. Důležitá je i otázka, **kdo bude určovat, jakou AI budeme používat v češtině, ve školách, ve firmách, ve veřejné správě a v demokratické debatě**.

Dnes jsme z velké části závislí na amerických službách. To samo o sobě nemusí být problém, pokud fungují dobře, jsou bezpečné a dostupné. Riziko vzniká ve chvíli, kdy se klíčová infrastruktura přesune mimo evropskou kontrolu.

Modely totiž ovlivňují, jak vyhledáváme informace, jak se shrnují dokumenty, jak se automatizuje práce úředníků, které jazyky mají dobrou podporu a jaké hodnoty jsou zabudované v bezpečnostních pravidlech.

Čeština v nejlepších modelech funguje dobře, ale není jisté, že to tak bude vždy a ve všech specializovaných oblastech. Modely použitelné pro české právo, veřejnou správu, zdravotnictví, vzdělávání nebo vědeckou komunikaci potřebují **kvalitní česká data, testy, odborné týmy a infrastrukturu**. Nestačí spoléhat na to, že globální modely „nějak“ zvládnou i menší jazyk.

Proto jsou důležité projekty jako ****OpenEuroLLM****, práce na evropských jazykových datech, národní infrastruktura i podpora otevřených modelů. Neznamená to, že Evropa musí nutně porazit OpenAI, Google nebo Anthropic ve všem. Znamená to hlavně, že by neměla rezignovat na vlastní schopnost technologiím rozumět, provozovat je, kontrolovat a přizpůsobovat je svým jazykům, institucím a právním pravidlům.

Současná AI není kouzlo, je to průmyslový ekosystém, který tvoří modely, data, čipy, datová centra, investoři a politická rozhodnutí. AI bude v dalších letech stále víc připomínat elektřinu nebo cloud. Nebude vidět, ale bude stát za mnoha každodenními činnostmi.

Zdroje

- 1 STANFORD HAI. (2026). *Stanford AI Index Report 2026*
<https://hai.stanford.edu/ai-index/2026-ai-index-report>
- 2 OPENAI. (2019). *OpenAI LP*
<https://openai.com/index/openai-lp/>
- 3 REUTERS. (2023). *ChatGPT sets record for fastest-growing user base — analyst note*
<https://www.reuters.com/technology/chatgpt-sets-record-fastest-growing-user-base-analyst-note-2023-02-01/>
- 4 THE GUARDIAN. (2023). *OpenAI fires CEO Sam Altman — and brings him back five days later*
<https://www.theguardian.com/technology/2023/nov/22/sam-altman-openai-ceo-return-board-chatgpt>
- 5 ANTHROPIC. *Anthropic — Company*
<https://www.anthropic.com/company>
- 6 VASWANI ET AL., GOOGLE. (2017). *Attention Is All You Need*
<https://arxiv.org/abs/1706.03762>
- 7 META AI. (2025). *Meta Llama: open-weight modely pod Llama Community License*
<https://huggingface.co/meta-llama>
- 8 EUROPEAN COMMISSION, DIGITAL STRATEGY. (2025). *A pioneering AI project awarded for opening Large Language Models to European languages*
<https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/pioneering-ai-project-awarded-opening-large-language-models-european-languages>
- 9 CNBC. (2026). *OpenAI closes record-breaking \$122 billion funding round as anticipation builds for IPO*
<https://www.cnbc.com/2026/03/31/openai-funding-round-ipo.html>
- 10 CNBC. (2026). *Spojení Muskových firem xAI a SpaceX je největší fúzí v historii, oceněné na 1,25 bilionu dolarů (Musk's xAI, SpaceX combo is the biggest merger of all time, valued at \$1.25 trillion)*
<https://www.cnbc.com/2026/02/03/musk-xai-spacex-biggest-merger-ever.html>
- 11 ANTHROPIC. (2026). *Introducing Claude Opus 4.8*
<https://www.anthropic.com/news/claude-opus-4-8>
- 12 ANTHROPIC. (2026). *Claude Fable 5 and Claude Mythos 5*
<https://www.anthropic.com/news/claude-fable-5-mythos-5>
- 13 CNBC. (2026). *Meta debuts first major AI model since \$14 billion deal to bring in Alexandr Wang*
<https://www.cnbc.com/2026/04/08/meta-debuts-first-major-ai-model-since-14-billion-deal-to-bring-in-alexandr-wang.html>
- 14 ANTHROPIC. (2026). *Anthropic raises \$65B in Series H funding at \$965B post-money valuation*
<https://www.anthropic.com/news/series-h>

- 15 NPR. (2026). *SpaceX blasts off with a record-breaking \$75 billion IPO*
<https://www.npr.org/2026/06/11/nx-s1-5853199/spacex-ipo-price-elon-musk>
- 16 ANTHROPIC. (2026). *Introducing Claude Sonnet 5*
<https://www.anthropic.com/news/claude-sonnet-5>
- 17 GOOGLE CLOUD. (2026). *Vertex AI — Generative AI model catalog (stav k červenci 2026, Gemini 3.5 Pro zatím nezařazen)*
<https://docs.cloud.google.com/vertex-ai/generative-ai/docs/models>
- 18 MARK ZUCKERBERG / META. (2024). *Open Source AI Is the Path Forward*
<https://about.fb.com/news/2024/07/open-source-ai-is-the-path-forward/>
- 19 YAHOO FINANCE. (2026). *Meta, Microsoft, Amazon, and Alphabet are about to spend a shocking amount of money to dominate the AI era*
<https://finance.yahoo.com/sectors/technology/article/meta-microsoft-amazon-and-alphabet-are-about-to-spend-a-shocking-amount-of-money-to-dominate-the-ai-era-115359575.html>
- 20 OPENAI. (2025). *OpenAI completes its for-profit recapitalization (Statement on the nonprofit and PBC)*
<https://openai.com/index/statement-on-openai-nonprofit-and-pbc/>
- 21 ANTHROPIC. (2026). *Anthropic submits confidential draft S-1 to the SEC*
<https://www.anthropic.com/news/confidential-draft-s1-sec>
- 22 TECHCRUNCH. (2026). *Thinking Machines amps up its bet against one-size-fits-all AI with its first open model, Inkling*
<https://techcrunch.com/2026/07/15/thinking-machines-amps-up-its-bet-against-one-size-fits-all-ai-with-its-first-open-model-inking/>
- 23 TECHCRUNCH. (2026). *SpaceXAI releases Grok 4.5, which Elon describes as an ‘Opus-class model’*
<https://techcrunch.com/2026/07/08/spacexai-releases-grok-4-5-which-elon-describes-as-an-opus-class-model/>
- 24 OPENAI. (2019). *Microsoft invests in and partners with OpenAI to support us building beneficial AGI*
<https://openai.com/index/microsoft-invests-in-and-partners-with-openai/>
- 25 MICROSOFT. (2023). *Microsoft and OpenAI extend partnership*
<https://blogs.microsoft.com/blog/2023/01/23/microsoftandopenaiextendpartnership/>
- 26 MICROSOFT. (2025). *The next chapter of the Microsoft–OpenAI partnership*
<https://blogs.microsoft.com/blog/2025/10/28/the-next-chapter-of-the-microsoft-openai-partnership/>
- 27 ANTHROPIC. (2026). *Introducing Claude Opus 5*
<https://www.anthropic.com/news/claude-opus-5>
- 28 TECHCRUNCH. (2026). *OpenAI launches its new family of models with GPT-5.6*
<https://techcrunch.com/2026/07/09/openai-launches-its-new-family-of-models-with-gpt-5-6/>

- 29 **TOM'S HARDWARE.** (2024). *xAI Colossus supercomputer with 100K H100 GPUs comes online*
<https://www.tomshardware.com/tech-industry/artificial-intelligence/xai-colossus-supercomputer-with-100k-h100-gpus-comes-online-musk-lays-out-plans-to-double-gpu-count-to-200k-with-50k-h100-and-50k-h200>
- 30 **FORTUNE.** (2026). *Byznys SpaceX s pronájmem výpočetního výkonu pro AI: dohody s Googlem, Anthropicem a Pentagonem (SpaceX's AI compute renting business: Google, Anthropic and Pentagon deals)*
<https://fortune.com/2026/07/19/spacex-ai-compute-renting-business-google-anthropic-pentagon-deals-revenue-valuation-elon-musk-colossus-data-centers/>
- 31 **TECHCRUNCH.** (2026). *Google releases three new Gemini models — but no 3.5 Pro*
<https://techcrunch.com/2026/07/21/google-releases-three-new-gemini-models-but-no-3-5-pro/>
- 32 **FORBES.** (2026). *Gemini 3.5 Pro Delay Continues*
<https://www.forbes.com/sites/johnwerner/2026/08/13/gemini-35-pro-delay-continues/>
- 33 **FORTUNE.** (2026). *Odchody z Google DeepMind vyvolávají otázky, zda Alphabet dokáže zůstat na špici AI (Defections from Google DeepMind prompt questions about Alphabet's efforts to stay at the forefront of AI)*
<https://fortune.com/2026/06/23/google-deepmind-ai-researcher-departures-raise-doubts-about-ability-to-win-the-ai-race-shazeer-jumper-eye-on-ai/>
- 34 **SUNDAR PICHAI / GOOGLE.** (2026). *The next chapter of our AI momentum*
<https://blog.google/company-news/inside-google/message-ceo/next-chapter-ai-momentum/>
- 35 **ENGADGET.** (2026). *Google DeepMind disbands its Nobel-prize winning AlphaFold team*
<https://www.engadget.com/2225849/google-shuts-down-alphafold/>
- 36 **FORTUNE.** (2026). *Google DeepMind prochází krizí identity (Google's DeepMind is having an identity crisis)*
<https://fortune.com/2026/08/13/googles-deepmind-is-having-an-identity-crisis/>
- 37 **MENLO VENTURES.** (2025). *2025: The State of Generative AI in the Enterprise*
<https://menlovc.com/perspective/2025-the-state-of-generative-ai-in-the-enterprise/>
- 38 **TECHCRUNCH.** (2026). *Aplikace Gemini od Googlu vystřelila na miliardu uživatelů (Google's Gemini app surges to 1 billion users)*
<https://techcrunch.com/2026/08/11/googles-gemini-app-surges-to-one-billion-users/>